

KIRJALLINEN KYSYMYS
merellä työskentelevien terveysvaatimuksista

Eduskunnan puhemiehelle

Merityöhön vaaditaan voimassa oleva merimieslääkärintodistus, joka on voimassa kaksi vuotta. Merimieslääkärintodistuksen myöntää merimieslääkäri. Suomessa toimii noin 250 hyväksyttyä merimieslääkäriä.

Merenkulkualalla ammatilliset pätevyys- ja terveysvaatimukset on määritelty tavanomaista tarkemmin kansainvälisin sopimuksin ja kansallisella lainsäädännöllä. Yksityiskohtaiset vaatimukset eri maissa vaihtelevat jonkin verran maan yleisestä terveydenhuollon vaatimustasosta ja järjestelmästä riippuen, mutta perusvaatimukset ovat samat. Tavoitteena on yleisesti meriturvallisuus.

Laivaväen lääkärintarkastuksen tavoitteena on varmistaa, että merenkulkuammateissa työskentelevät henkilöt kykenevät terveydentilansa puolesta suoriutumaan ammatin edellyttämistä tehtävistä vaarantamatta meriturvallisuutta tai omaa sekä muiden aluksella työskentelevien turvallisuutta. On tärkeää, että kenenkään terveyttä ei vaaranneta sekä jokaiselta merellä töitä tekevältä voidaan myös odottaa pelastautumiskykyä.

Suomessa tehtävät merimieslääkärintarkastukset ovat tulleet yhä tarkemmiksi vajaan kahden vuosikymmenen aikana. Vuonna 2011 Suomessa mitattiin merimieslääkärintarkastuksessa näkö ja kuulo, kuten tällä hetkellä vielä Ruotsissa. Samaan aikaan Suomessa tehtävät lääkärin tarkastukset ovat laajentuneet. Tämä on johtanut siihen, että yhä useammat suomalaiset merenkulkijat eivät läpäise merimieslääkärintarkastusta ja joutuvat hakemaan poikkeuslupaa.

Suomalaisten merimiesten saamat poikkeuslupamäärät ovat tuplaantuneet. Vuonna 2024 haettiin 467 poikkeuslupaa, niitä myönnettiin 315 ja kielteisiä päätöksiä oli 80. Poikkeuslupien määrä on kaksinkertaistunut viidessä vuodessa. Nykyinen käsittelyjärjestelmä on ruuhkautunut ja

toimii hitaasti. Poikkeuslupaa joutuu odottamaan Suomessa jopa 2,5 kuukautta. Pitkä jonotus tuo haasteita niin työntekijöille, varustamoille kuin viranomaisille. Nykyinen poikkeuslupaprosessi koetaan jäykäksi ja se vaatii paljon resursseja ja viranomaistyötä. Ruotsissa poikkeuslupamenettelyyn joutuu vain kuulon ja näkökyvyn puutteiden vuoksi. Ruotsissa poikkeusluvan käsittely kestää vain 3–4 viikkoa. Ruotsissa tehtävässä laajassa laivaväen terveystarkastuksessa pakollisia testejä on huomattavasti vähemmän kuin Suomessa. Ruotsissa työnantajien ja viranomaisten yhteinen tahtotila on tarjota merenkulkijoille kaikki mahdolliset keinot töihin pääsemiseksi.

Suomalaiset merimieslääkärit työskentelevät sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. On käynyt ilmi, että lääkäriketjujen tekemät lääkärintarkastukset eivät ole yhdenmukaisia, vaan vaihtelevat paljon. Useita kymmeniä suomalaisia merimiehiä menettää joka vuosi työnteon mahdollisuuden, koska he eivät läpäise merimieslääkärintarkastusta. Tälläkin hetkellä moni varustamo tarvitsee työvoimaa, ja ala ei ole nuorille kovinkaan houkutteleva. Pula ammattitaitoisista merenkulkijoista uhkaa koko suomalaisen merenkulun tulevaisuutta.

Käynnissä olevat Persianlahden tapahtumat ja Hormuzinsalmen sulkeminen ovat osoitus kauppamerenkulun merkityksestä koko maailman toiminnan kannalta. Suomella on oltava oma laivasto ja suomalaisia merenkulkijoita turvaamaan maamme huoltovarmuuskuljetukset. Työvoimaa ei lennätetä häiriötilanteessa laivoille töihin maapallon toiselta puolelta. Suomalaiset merenkulkijat pääsevät laivalle töihin suoraan ja nopeasti kotimaasta.

Suomalaista merimieslääkärintarkastusjärjestelmää voisi tarkastella, ja tehdä siihen tarvittavia muutoksia, jotta se olisi yhdenmukaisempi Ruotsin kanssa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millaisilla toimilla hallitus aikoo yhtenäistää merimiestarkastusten linjaa Suomessa, aikooko hallitus yhtenäistää Suomessa tehtävien merimiestarkastusten linjaa Ruotsin kanssa samalle tasolle ja mitä toimia hallitus aikoo tehdä, jotta poikkeuslupien käsittelyajat lyhenisivät?

Helsingissä 06.05.2026

Juha Viitala, sd